

Ministerie van Landbouw,  
Natuur en Voedselkwaliteit

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

Nederlandse Pluimveeverwerkende industrie  
Vendelier 57 D  
3905 PC VEENENDAAL

**Directoraat-generaal Agro**  
Directie Dierlijke Agroketens en  
Dierenwelzijn

**Bezoekadres**  
Bezuidenhoutseweg 73  
2594 AC Den Haag

**Postadres**  
Postbus 20401  
2500 EK Den Haag

T 070 379 8911 (algemeen)  
F 0 70 378 6100 (algemeen)  
[www.rijksoverheid.nl/lnv](http://www.rijksoverheid.nl/lnv)

**Ons kenmerk**  
DGA-DAD / 20177885

Datum 17 november 2020

Betreft Antwoordbrief 'Grote zorgen over gevolgen stigma landbouwsector'

Geachte dames en heren,

Allereerst wil ik u hartelijk danken voor uw gezamenlijke brief van 17 juni 2020. U verwoordt - vanuit een brede vertegenwoordiging - het belang van de agrarische sector en vraagt vervolgens aandacht voor een belangrijke kwestie. We staan met elkaar voor tal van vraagstukken in de agrarische sector, waarbij we ons in een democratie op de juiste manier tot elkaar moeten blijven verhouden. Ik deel uw zorg en uw waarneming dat grenzen worden overschreden.

In Nederland staan we voor een aantal belangrijke waarden, en die waarden bestaan onder andere uit de vrijheid om je eigen mening te mogen, en te kunnen geven. Je mening uiten, voor je zaak staan of een duidelijke positie innemen is een groot goed in Nederland. We staan in Nederland bekend om onze directheid en vooruitstrevendheid. Daar mogen, en kunnen we trots op zijn. Die directe manier van het debatteren heeft ons veel gebracht. Ik deel uw standpunt dat het debat wel binnen de wettelijke kaders moet worden gevoerd. De gebeurtenissen die u benoemt in uw brief zijn mij uiteraard ook niet ontgaan. Met afkeer lees ik de berichten over brandstichting, insluipingen of andere incidenten waarbij de grenzen van de wet niet worden gerespecteerd. Ongeacht de doelen of motieven die er aan deze incidenten ten grondslag liggen. Iedere vorm van geweld en opzettelijke vernieling van andermans eigendom is niet te rechtvaardigen en onacceptabel en veroordeel ik.

Binnen de democratische orde die we met elkaar voorop stellen, grondwettelijk en in onze dagelijkse omgang met elkaar, ligt het spreken van recht bij de rechterlijke macht. Ik veroordeel de strafbare feiten in het algemeen. Dat ziet u mij ook doen; zie mijn antwoordbrief aan Agractie betreffende de 'Dringende oproep ter bescherming van onze sector' met kenmerk DC/20158138. Zodra er een zaak ligt, die onder de rechter is, of die uitmaakt van lopend onderzoek, doe ik geen specifieke uitspraken. Dat is van belang voor diezelfde democratische verhoudingen.

Uw brief geeft me de gelegenheid om nog een overweging met u te delen. In de agrarische sector staan we met elkaar voor grote kwesties. We zien dat 'het gespreksklimaat' waarin we in Nederland de vraagstukken van onze samenleving,

en in de agrarische sector bespreken een verharding kent. U gebruikt het woord stigmatisering, en dat gaat helaas tal van kanten op. Met stereotyperingen, laat staan met demonisering, zijn we over het algemeen niet geholpen. Ik ben met u - ondertekenaars van deze brief - zeer regelmatig in gesprek over tal van zaken. Daarbij wil ik bij de eerstvolgende gesprekken dan ook zeker terugkomen op de wijze waarop we verharding kunnen tegengaan. Waarbij we wel de discussie steeds voeren, en dat mag scherp, zonder op de persoon te spelen en waarbij we steeds de ander recht blijven doen. Wetsovertredingen passen daar niet bij.

Het is niet mijn primaire rol om de Nederlandse landbouw in de maatschappij te promoten – daar heeft u een veel grotere rol en invloed – maar ik zie met u dat er verbeteringen mogelijk zijn. Ik opper hier dat in de beeldvorming verharding een ongewenste rol is gaan spelen, die de sector geen goed doet. Deze brief is niet de plaats om al mijn overwegingen in deze te delen.

Het is belangrijk om het gesprek over dit onderwerp te voeren en doe dat dan ook graag met u. Dat gesprek voer ik namelijk altijd en met iedereen. Echter zal ik niet ingaan op uw nadrukkelijke verzoek om over dit onderwerp in gesprek te gaan. U geeft aan dat u graag een concrete strategie wilt opstellen om deze problematiek aan te pakken. Zoals ik al eerder in deze brief aangaf, bent u vaak in gesprek met mij of ambtenaren van mijn ministerie. U kunt gebruik maken van deze mogelijkheden om uw strategie voor het verbeteren van het gespreksklimaat, en het verminderen van de polarisatie voor het voetlicht te brengen.

Hoogachtend,

Carola Schouten  
Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit